

مسئولیت فقہی و حقوقی انتقال دہندہ بیماری ایدز

سید احمد میر صانع

سرشناسه: میرصانع، سید احمد، ۱۳۵۳ -

عنوان و نام پدیدآور: مسئولیت فقهی و حقوقی انتقال دهنده بیماری ایدز / سید احمد میرصانع

مشخصات نشر: همدان: طرحان، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۱۲۵ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۴۰-۰۰۰-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: ایدز -- بیماران -- وضع حقوقی و قوانین

موضوع: ایدز (فقه)

رده بندی کنگره: ۵۱۳۹۳ م ۹ / HV ۸۸۳۸

رده بندی دیویی: ۳۶۵/۶۶

شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۴۴۹۰۴

انتشارات طرحان

مسئولیت فقهی و حقوقی انتقال دهنده بیماری ایدز

نویسنده: سید احمد میرصانع

ناشر: انتشارات طرحان

طراح گرافیک: حسین خلیلی

چاپ اول - ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۴۰-۰۰۰-۸

قیمت: ۹۵۰۰۰ ریال

فهرست

۱۱	 مقدمه
۱۳	 فصل اول: کلیات و موضوع شناسی
۱۵	 طرح مطلب
۱۵	 بخش اول: طرح کلی تحقیق
۱۵	 ۱-۱-۱ بیان مسأله
۱۷	 ۲-۱-۱ هدفهای تحقیق
۱۸	 ۳-۱-۱ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن
۱۸	 ۴-۱-۱ سوالات تحقیق
۱۸	 ۵-۱-۱ فرضیه های تحقیق
۱۹	 ۶-۱-۱ سوابق و محدودیت های تحقیق
۱۹	 ۷-۱-۱ روش تحقیق
۱۹	 ۸-۱-۱ سازمان یا خلاصه تحقیق
۲۱	 بخش دوم: ا.ج. آی. وی، علائم و نشانه های آن و چگونگی تبدیل آن به ایدز
۲۱	 ۱-۲-۱ مفهوم علمی ا.ج. آی. وی
۲۱	 ۲-۲-۱ چگونگی سرایت ا.ج. آی. وی
۲۲	 ۳-۲-۱ نشانه های ابتلاء به ا.ج. آی. وی
۲۳	 ۴-۲-۱ مکانیسم تبدیل ا.ج. آی. وی به ایدز
۲۶	 فصل دوم: مبانی فقهی مسئولیت انتقال دهنده بیماری ایدز
۲۷	 طرح مطلب
۲۸	 بخش اول: مبانی فقهی مسئولیت مدنی
۲۸	 ۱-۱-۲ ضرورت طراحی نظام فقهی سلامت و بهداشت
۳۰	 ۲-۱-۲ قاعده اتلاف
۳۱	 ۳-۱-۲ قاعده تسبیب

۳۴	۴-۱-۲ قاعده لاضرر
۳۵	۴-۱-۲-۱ تفسیری از قاعده لاضرر و لاضرار
۳۸	۴-۱-۲-۲ تفسیر معنای لاضرار در جعل قانون حمایت اجرایی
۳۸	۴-۱-۲-۵ استثنائات برخی فقههای عظام شیعه
۳۹	۴-۱-۲-۵-۱ استثنائات فقههای عظام در خصوص سقط جنین
۴۲	بخش دوم: عناوین فقهی کارا در بررسی ایدز
۴۲	۴-۲-۲-۱ افساد و اهلاک نسل
۴۳	۴-۲-۲-۲ اختلال نظام
۴۴	۴-۲-۲-۳ کرامت انسانی
۴۶	۴-۲-۲-۴ احکام فقهی مربوط مبتلایان به ایدز
۴۶	۴-۲-۲-۴-۱ حکم از دواج حاملان ویروس ایدز
۴۶	و جوب آزمایش پیش از ازدواج
۴۶	۴-۲-۲-۴-۲ حق منع ولی از ازدواج فرزند
۴۸	۴-۲-۲-۴-۳ حق همسر سالم نسبت به جدایی و امتناع از آمیزش
۵۰	۴-۲-۲-۴-۴ حکم سقط جنین مبتلا به ایدز
۵۲	۴-۲-۲-۴-۵ حکم حضانت شیر دادن
۵۳	۴-۲-۲-۴-۶ ایدز به مثابه مرض موت
۵۵	فصل سوم: مبانی حقوقی مسئولیت مدنی و مصادیق مجرمانه و مسئولیت کیفری ناشی از انتقال ویروس ایدز
۵۷	طرح مطلب
۵۸	بخش اول: مبانی حقوقی مسئولیت مدنی انتقال دهنده ویروس ایدز
۵۸	۱-۱-۳ کلیات و مبانی مسئولیت مدنی
۵۹	۱-۱-۳-۱ ارکان (عناصر) و مفهوم مسئولیت مدنی
۵۹	الف- وجود ضرر
۶۱	ب- فعل شخص (فعل زیان بار)
۶۲	ج- رابطه سببیت
۶۳	۱-۱-۳-۲ مسئولیت قهری و قراردادی
۶۳	تمیز مسئولیت قراردادی و قهری
۶۳	نحوه استناد به مسئولیت خارج از قرارداد در موارد وجود مسئولیت قراردادی
۶۴	۱-۱-۳-۳ مسئولیت مدنی در قوانین موضوعه ایران
۶۶	بخش دوم: مسئولیت مدنی ناشی از ابتلا به ایدز در حیطه پزشکی و خارج از آن
۶۶	۱-۲-۳ مسئولیت مدنی ناشی از ابتلا به ایدز در حیطه پزشکی
۶۷	۱-۲-۳-۱ تعیین مسئول
۶۷	مسئولیت پزشک
۶۹	مسئولیت سازمان انتقال خون

۷۰	استانداردهای ملی انتقال خون ایران (INSBT)
۷۲	۲-۱-۲-۳ رابطه سببیت
۷۳	اثبات رابطه سببیت
۷۳	رابطه سببیت بین ابتلا به ویروس اچ.ای. وی و خون دریافتی
۷۴	۲-۲-۳ موارد دفع مسئولیت
۷۵	نفی رابطه سببیت بین خون دریافتی و ابتلا به ویروس
۷۵	انبات وجود سبب خارجی
۷۶	۲-۲-۳ مسئولیت مدنی ناشی از ابتلا به ایدز در حیطه غیر پزشکی
۷۶	۲-۲-۳ فعل زیانبار شخص آلوده به ایدز
۸۰	۲-۲-۳ رابطه سببیت بین فعل شخص آلوده و انتقال ویروس به دیگری
۸۰	۳-۲-۳ موارد رافع مسئولیت شخص آلوده به ایدز
۸۲	۳-۲-۳ نحوه تعیین و جبران زیانهای ناشی از ابتلا به ایدز
۸۲	۳-۲-۳ تعیین انواع خسارات ناشی از ابتلا به ایدز
۸۳	الف- زیان های مادی:
۸۴	ب- زیان های معنوی:
۸۵	ج- زیان های جسمی و بدنی
۸۶	۳-۲-۳ تعیین ارزش یا دبه
۸۷	۳-۲-۳ جبران زیان خسارت ناشی از ابتلا به ایدز
۸۷	الف: جبران زیان توسط شخص حقیقی
۸۷	ب: جبران زیان توسط دولت
۸۸	بخش سوم: مصادیق مجرمانه و مسئولیت کیفری ناشی از انتقال ویروس ایدز
۸۸	۱-۳-۲ ضرورت بحث ایدز و چالش های حقوقی
۸۸	۱-۳-۲ ضرورت جرم انگاری
۹۱	۲-۳-۲ ضرورت تصویب قانون خاص
۹۲	۳-۱-۳ ضرورت اعمال مجازات
۹۴	۲-۳-۲ انتقال بیماری های آمیزشی
۹۵	۳-۳-۲ انواع قتل
۹۵	۱-۳-۲ قتل عمد
۹۹	۲-۳-۲ قتل شبه عمد
۱۰۰	۳-۳-۲ قتل غیر عمد
۱۰۱	۱. بیان وضعیت ابتلاء
۱۰۱	۲. اتخاذ تدابیر پیش گیرنده
۱۰۲	۴-۳-۳ قتل خطای محض
۱۰۲	۴-۳-۳ شروع به قتل

- ۱۰۳..... ۵-۳-۳ ایراد ضرب و جرح عمدی
- ۱۰۵..... ۶-۳-۳ تهدید علیه بهداشت عمومی
- ۱۰۶..... ۷-۳-۳ محاربه و افساد فی الارض
- ۱۰۷..... ۸-۳-۳ تحلیل فقهی
- ۱۱۲..... ۹-۳-۳ تحلیل حقوقی
- ۱۱۷..... نتیجه گیری
- ۱۲۱..... فهرست منابع و مأخذ
- ۱۲۱..... منابع فارسی
- ۱۲۳..... منابع عربی
- ۱۲۵..... سایتهای اینترنتی

مقدمه

حضرت علی (علیه السلام): ناگوارتر از فقر، بیماری جسم و ناگوارتر از بیماری جسم، بیماری دل است. (سیدرضی، ۱۴۱۷ ه ق، ص ۱۸۵)

ایدز اگرچه در نخستین ظهور خود، نشانه خشم خداوند بر گروه هم جنس بازان تصور شده و مبتلایان به آن نیز سزاوار چنین مجازاتی به شمار می آمدند (گیدنز، ۱۳۸۱؛ ص ۲۰۸) لکن آرام آرام، باروند رو به رشد و گسترش تدریجی آن به خارج از خاستگاه نخستین، به مقوله‌ای جهانی و مبتلایان نیز به قربانیانی نگون بخت تبدیل شدند.

در تکاپوی جهانی به منظور کنترل این بیماری که به درستی بیماری قرن لقب گرفته است (گودرزی؛ ش ۲۳۷) در نظر پیروان مکتب تحقیقی اجتماعی، وظیفه حقوق عبارت از کشف و مطالعه قواعدی که بر گروه‌های انسانی حکومت دارد یعنی حقوق علمی است که موضوع آن بررسی حوادث اجتماعی و سیر تاریخی آنها و کشف قواعد حاکم بر رویدادهای اجتماعی است. (کاتوزیان، ۱۳۸۵؛ ص ۷۰) ایدز بیماری نو ظهوری است که در سطح وسیعی جهان را متأثر نموده است و مردم جوامع مختلف دنیا به ترتیب آفریقا، آمریکا، اروپا و آسیا به خصوص هند را با آلودگی خود تهدید به مرگ می کند (گیدنز، ۱۳۸۱؛ ص ۲۰۸) این بیماری خطرناک که در سال‌های اخیر شیوع غافلگیر کننده‌ای داشته است و محققان و پزشکان را به تفکر و چاره جویی واداشته است و برای مقابله با این بیماری و جلوگیری از همه گیر شدن آن به کل جهان تدابیری توسط متخصصان علم پزشکی و سازمان بهداشت جهانی اندیشیده شده است. تاکنون آمار دقیقی از تعداد مبتلایان به آن در جهان ارائه نشده است اما همین آمارهای تخمینی که رقم ده میلیون نفر را اعلام نموده اند این تذکر را داده است که هیچ قطعیتی در این

آمار وجود ندارد و چه بسا بیش از از این تعداد مبتلایانی باشند که خود نیز از بیماری خود آگاهی نداشته باشند. (حاتمی، ۱۳۸۴؛ ص ۸)

فارغ از تلاشهای وسیعی که در کشورهای اروپایی در این راستا به عمل آمده، متأسفانه در کشور ما هیچ گونه تحرکی در این زمینه به چشم نمی آید.

در این فرض امید می رود که اعمال مجازات بر انتقال ایدز بتواند چنین قصدی را در اذهان مبتلایان منتفی نموده و ترس از مجازات و مکافات عمل، این گروه را از اجرای اهداف مجرمانه خویش باز دارد. با اجرای مجازات ها نیز انتظار می رود که آثار عبرت انگیز آن در تعدیل تمایلات بهره کارانه موثر افتد و کسانی را که چنین افکاری در ذهن می پروراند را از حرکت باز ایستاند.

دست به کاری زنم که غصه سر آید

بر سر آنم که گر ز دست بر آید

تا چه قبول افتد و چه در نظر آید

صالح و طالح متاع خویش نمودند

(حافظ، ۱۳۸۳؛ ص ۱۴۵)